

Posvätenie

written by Drahoslav Vajda | 1. septembra 2024

Lebo to je vôľa Božia - vaše posvätenie (1. Tesalonickým 4:3).

Pretože je napísané: Budte svätí, lebo ja som svätý! (1.Petrov 1:16).

Keď hovoríme o posvätení, tak tým obyčajne myslíme duchovný proces, ktorým jedinec prejde a ktorý ho urobí svätým alebo svätejším. Svätý Duch nás priviedol až ku zrozeniu „v Kristu“, pokračuje v práci na nás a formuje nás čoraz väčšími na Kristov obraz, s ktorým nás zjednotil. Je to proces morálnej obnovy a premeny a tento je všeobecne označovaný ako proces posvätenia.

Ježiš Kristus zomrel, aby uskutočnil dielo vykúpenia. Jeho dielo na kríži je dokonané. Úlohu Svätého Ducha v procese posvätenia naznačuje aj jeho najbežnejší titul - *Svätý Duch* a očistné symboly, ktorými je predstavovaný v Písme - voda a oheň. Posväcujúce dielo Svätého Ducha je súčasť celkového Božieho plánu s ľudstvom. Zahrňuje jeho prácu s obrátenými aj neobrátenými. Konečným cieľom procesu posvätenia, ktorým Boh očisťuje náš svet a ľudí v ňom, je, aby všetko (živé a neživé) bolo očistené od každej poškrvny hriechu alebo nečistoty.

Úloha Svätého Ducha v súčasnej fáze dejín spásy je štvoraká (Jn 16:8-11): 1. usvedčovať svet; 2. očisťovať veriaceho skrze krv Kristovu pri znovuzrození; 3. uskutočniť a zviditeľniť v živote veriaceho zákonné prehlásenie spravodlivosti, ktoré učinil Boh (Rim 8:16); 4. zmocňovať veriaceho, aby napomáhal pri posväcovanom procese u druhých tým, že hlása evanjelium neveriacim a buduje veriacich.

V užšom slova zmysle sa pod posvätením môže rozumieť „také sústavné pôsobenie Svätého Ducha, ktorým sa svätosť udelená pri znovuzrození udržuje a posilňuje“ alebo ako „dielo Božej milosti, ktorým sme obnovovaní do človeka podľa Božieho obrazu a sme viac a viac zmocňovaní, aby sme zomierali hriechu a žili spravodlivosti“. Za najjasnejšie chápanie tohto procesu posvätenia môžeme uviesť nasledovné: „Ide o pokračovanie procesu, ktorý začal pri znovuzrození, keď bola veriacemu udelená a vštepená novosť života. Konkrétnejšie, posvätenie je skutočnosť, že Svätý Duch aplikuje do života veriaceho dielo vykonané Ježišom Kristom“.

Služba Ducha v posvätení musí byť chápaná z pohľadu neoddeliteľného spojenia medzi Kristom a Svätým Duchom („*Ten ma oslávi, pretože z môjho vezme a bude zvestovať vám*“, Ján 16:14). Bolo by nesprávne hovoriť o kresťanskom živote ako o dvojúrovňovom procese, kde začiatok (ospravedlnenie) sa týka Krista a pokračovanie (posvätenie) sa týka Svätého Ducha. Posvätenie je tak isto Kristovým dielom ako ospravedlnenie („*...ako aj Kristus miloval cirkev a vydal sám seba za ňu, aby ju posvätil očisťiac ju kúpeľom vody, slovom, aby si ju postavil pred seba slávnou, cirkev, nemajúcu škvrny alebo vrásky alebo niečoho takého, ale aby bola svätá a bezvadná*“, Efezským 5:25-27).

Základná myšlienka posvätenia je „vyčleniť“, „oddeliť“. Tento termín je príbuzný so slovom „ospravedlniť“, lebo sa vzťahuje na udalosť, ktorá sa udiala raz a navždy: boli sme Bohom pričlenení (vyčlenení) do jeho vlastníctva (Sk 26:18). Pritom ospravedlnenie nemožno oddeliť od posvätenia (celoživotný proces morálneho premieňania na Kristov obraz). Jadro a základná pravda posvätenia je: *jednota s Kristom*. V procese posvätenia Svätý Duch stále viac a viac zrealňuje našu jednotu s Kristom v Jeho smrti a vzkriesení.

Napätie medzi „je tu“ a „ešte len príde“, týkajúce sa nebeského kráľovstva, sa odzrkadľuje aj v živote

kresťana. On už je v kráľovstve Božom skrze svoju jednotu s Kristom (Kol 1:13) a teraz sedí „v ponebeských oblastiach v Kristu Ježišovi“ (Ef 2:6) skrze Svätého Ducha. No aj napriek tomu stále zakúšame v našom živote to staré, ten starý život úpadku a skazy, život hriechu a fyzickej smrti. Nová zmluva toto napätie vyjadruje niekoľkými spôsobmi: „starý človek“ alebo „staré ja“, to znamená to, čo sme kedysi boli „v Adamovi“ pod zlorečenstvom. Toto „staré“ je však už ukrižované s Kristom (Rim 6:6, Kol 3:9), ale aj napriek tomu musíme umŕtvať našu padlú ľudskú prirodzenosť s jej hriešnymi túžbami a sklonmi (Rim 8:12-13, Gal 5:16-17, Kol 3:5-6). Kresťan je povolaný, aby bojoval proti hriechu (Ef 6:12-13, 1. Pet 5:8-9). Sme určení, aby sme boli „ako On“ (1. Jan 3:2).

Posvätenie v Starom zákone

Zdá sa, že najlepším spôsobom, ako vysvetliť svätosť, je urobiť tak v poukazaní na Boží charakter. Písmo jasne zdôrazňuje, že základnou Božou vlastnosťou je svätosť. Hovorí to o sebe on sám: „*Budte svätí, lebo ja som svätý*“ (3. M 11:34; 1. Pet 1:16). Hovoria to ľudia: „*On je presvätý Boh*“ (Joz 24:19). Potvrdzujú to serafíni, ktorí uctievať Boha: „*A volali jeden druhému a hovorili: Svätý, svätý, svätý Hospodin Zástupov*“ (Iz 6:3). Ježiš Kristus, Boží Syn, ho oslovuje rovnako: „*Svätý Otče*“ (Jn 17:11). Svätosť je najzákladnejšou a najhlbšou vlastnosťou Božej podstaty.

Boh je svätý a túži mať s nami spoločenstvo. Problém je v tom, že ľudstvo od svojho pádu žije v padlom svete a nie je sväté. Pretože sa Boh kvôli spoločenstvu s nami nemôže stať menej svätým, musíme sa my stať svätejšími. Túto myšlienku Boh v Starom zákone oznamuje rôznym spôsobom. Predovšetkým svojmu ľudu hovorí: „*Budte svätí, lebo ja som svätý*“ (3. M 11:34). Potom zasväcuje rozmanité veci, aby mu sprostredkovali spoločenstvo s jeho ľuďmi, so „*svätým národom*“ (2. M 19:6): *sväté kňazstvo*, aby mu slúžilo (2. M 29:1; 1. Sa 7:1) vo *svätých rúchach* (2. M 28:2-4 - 29:29), *svätostánok* k prebývaniu medzi jeho ľuďmi (2. M 29:31), určité „*sväté dni*“, v ktorých jeho ľud mal prestať s každodennými povinnosťami a uctievať Boha (2. M 16:23; Lv 23:32) a aj *svätú vodu* na očisťovanie nečistých (4. M 5:17).

Starý zákon učí, že niečo sa môže oddeliť od Boha buďto hriechom, alebo nečistotou. Odpustenie hriechu v starozákonnej dobe bolo možné získať obetovaním patričnej obeti. Očistenie od nečistoty vyžadovalo, aby sa dotýčaný podriadil príslušnému očistnému obradu. Očistné rituály Starého zákona používajú krv, vodu a oheň. Prvý z nich, krv, poukazuje na službu Pána Ježiša, druhý a (do istej miery aj tretí) na službu Svätého Ducha. Svätý Duch je často symbolizovaný vodou, alebo sa o ňom hovorí výrazmi obvykle používanými pre tekutiny (naplniť, pomazať). Menej často je Duch symbolizovaný ohňom (Sk 2:3).

V knihách Leviticus a Numeri je popísaná celý rad očistných obradov. Sú to 1. obrady pre veci ktoré sa dajú očistiť a 2. obrady pre veci, ktoré sa očistiť nedajú. Ku všetkým obradom prvej skupiny je potrebná voda. Najjednoduchšia forma obradov tejto skupiny je tá, že človek, ktorý sa nakazil nečistotou, si má vyprať šaty a bude nečistým až do večera (2. M 11:38+40). Potom bude považovaný za čistého. Väčšia miera nečistoty vyžadovala zložitejšie obrady a prostriedky.

Za určitých podmienok sa mohla nečistou stať aj voda (Lv 11:33-35). Voda z prameňa alebo podzemnej nádrže je považovaná vždy za čistú. Voda nejakého prameňa je napríklad doslova „živou vodou“: Pohybuje sa, a preto sa vždy obnovuje zo skrytého zdroja. Následkom toho sa nemôže stať nečistou.

V tom spočíva význam výrazu „živá voda“. Gramaticky jednoducho znamená „voda, ktorá sa hýbe alebo plynie“, ale teologicky znamená „voda, ktorá sa nikdy nemôže stať nečistou“. Práve preto veľa očistných obradov vyžaduje „pramenistú“ alebo „živú“ vodu (3. M 14:5-6, 6:50-52). To tiež vysvetľuje, prečo sa Boh hriešnemu Jeruzalemu predstavuje ako „prameň živej vody“ a „prameň vody života“ (Jer 2:13 a 17:13) a prečo sa vykladá, že „prameň“ a „živé vody“ v Zachariášovi sú určené k

očisteniu (Zach 13:1; 14:8). A čo je ešte dôležitejšie, vysvetľuje to, prečo Ježiš označuje seba za prameň „živej vody“ (Jn 4:10-11; 7:38): Poskytuje neobmedzené očistenie od každého hriechu a nečistoty. Druhá kategória očistných obradov sa týka vecí, ktoré nie je možné očistiť. Obvykle sú takéto veci zničené, nezriedka ohňom. Ohňom Boh zničil Sodomu a Gomoru rovnako, ako to neskôr urobil s modloslužobným Jeruzalemom (Jer 4:4; 17:27). Všetko z Jericha, až na kovové predmety, malo byť spálené (Joz 6:17+24). Keď Achan z týchto predmetov ukradol, bol spálený on aj jeho rodina a všetky ich veci (Joz 7:12+25).

Očistné obrady sú rukolapné zviditeľnenia duchovných právd a Boh ich určil pre naše ponaučenie. Predovšetkým nás poučujú, že Boh je svätý a vyžaduje svätosť svojho ľudu. Učí nás tiež tomu, že Boh túži po tom, aby sa všetko stalo svätým. Pre každý druh materiálu poskytol očistný prostriedok, ktorý odstraňuje hriech, ale zachraňuje materiál. Materiály, ktoré nebolo možné očistiť, zničil (obvykle) oheň. Tým sa udržoval tábor aj Boží ľud v čistote či svätosti.

Táto pravda sa duchovne uplatňuje aj v prítomnej dobe. Boh je ochotný skrze posväcujúcu moc svojho Ducha očisťovať tých, ktorí sú ochotní opustiť svoj hriech. Odstráni hriech a zachráni človeka. Tí, ktorí sa svojho hriechu nevzdajú, musia byť ako tie najviac znečistené materiály v Starom zákone zničené spolu so svojim hriechom rovnakým spôsobom: ohňom.

Starozákonní proroci sa s nádejou dívali k dobe, kedy Boh očistí celé ľudstvo a svet. Boh im zjavil, že toto veľké očistné dielo vykoná svojím Duchom: „*Nie silou ani mocou, ale mojím Duchom, hovorí Hospodin Zástupov*“ (Zach 4:6). Toto očisťovanie Duchom (rovnako ako ďalšie aspekty jeho diela) budú v budúcnosti dostupné každému, mužom aj ženám, starým aj mladým, židom aj pohanom (Joel 2:28-32). Niekedy ide o víziu očistného dažďa (Joel 2:23), inokedy o mocnú riekku, ktorá plynie z chrámu celou zemou, prináša očistenie a dáva život (Ez 47:1-12; viď tiež Ez 36:25-27+29; Zach 14:4+8).

Posvätenie v Novom zákone

Termín „svätí“ je tak často používaný, že dnes ho asi berieme ako samozrejmosť. Veriaci v dobe ranej cirkvi ho však za samozrejmosť až tak nebrali, lebo si boli dobre vedomí očistných obradov mojžišovského zákona. Obecne platilo, že zachovávať svätosť je možné vyhýbaním sa nečistote a izolovaním sa od tých, ktorí sú nečistí. To je však značne pasívne chápanie svätosti: spočíva vo vyhýbaní sa nečistote.

Božia svätosť je však iná, je aktívna, aj keď držať sa čo najďalej od hriechu a nečistoty je neustále potrebné. Pretože svätý Boh túži po spoločenstve s ľuďmi, jeho aktívna svätosť spočíva v tom, že činí nečisté čistým a nesväté svätým. Tento druh svätosti umožnila Ježišova smrť. Jeho nasledovníci získali prístup do duchovného Božieho kráľovstva procesom duchovným, nie vonkajšími obradmi (rituálmi). Hoci boli obklopení nečistými ľuďmi alebo nečistými vecami, napriek tomu mohli byť svätí. Preto sa ich charakteristickým označením stáva „svätí“.

Posvätenie sa odohráva na úrovni jednotlivca. Tí, ktorí zostanú vo svojich hriechoch, nakoniec budú vyčistení ohňom. Tento proces nevyžaduje ich spoluprácu, je však bolestivý, deštruktívny a trvalý. To je ten večný trest, ktorý Biblia nazýva „peklo“, „ohnivé jazero“ a „druhá smrť“ (Iz 66:24, Mt 23:33, 25:30+41+46; Zj 20:14-15). Hoci nebudú nikdy očistení, večný oheň zaisťuje, že Božie stvorenie už nikdy nebude obťažované ich nečistotou. On sa rozhodol posvätiť svet a urobí to vodou alebo ohňom.

Kresťania si „zvolili“ byť posväcovaní Duchom. To je proces, ktorí vyžaduje neustálu spoluprácu každého (1. Jan 3:3; Zj 22:11). Je to proces veľmi podobný ako pri očistných obradoch Starého zákona, pri ktorých sa používala voda. Tento posväcujúci proces odstraňuje hriech, nás však zachraňuje.

Najväčším dielom Svätého Ducha je privádzať ľudí do zmluvného vzťahu s Bohom. Medzi neobrátеныmi Svätý Duch pôsobí tak, že: usvedčuje z hriechu, svedčí o Kristovi a potvrdzuje Božie slovo. Hovoríme, že je to jeho najväčšie dielo preto, lebo toto sa deje medzi najväčšou skupinou ľudstva - týka sa to prakticky každého, kto nie je kresťan.

Naše spasenie môže začať až potom, keď sme boli usvedčení z osobného hriechu. Pod „usvedčením“ rozumieme to, že sa presvedčíme (pochopíme a prijmeme), že sme sa zachovali zle a že pred Bohom sme vinní. Usvedčenie prináša a vypôsobuje Svätý Duch. Toto usvedčenie z hriechu je prvou etapou pri posvätení a jedinou, ktorá nevyžaduje súhlas človeka. O tejto službe Ducha hovorí Pán Ježiš „*A keď on príde, bude usvedčovať svet o hriechu, o spravodlivosti a o súde, a to o hriechu preto, že neveria vo mňa; o spravodlivosti, že idem k svojmu Otcovi, a už ma viacej nevidíte, a o súde, že knieža tohto sveta je odsúdené*“ (Jn 16:8-11).

Všimnime si, že tu sa píše, že Duch bude usvedčovať „svet“. Inými slovami: Najväčšia práca Svätého Ducha je medzi neobrátеныmi a spočíva v usvedčovaní a to v tom, že ich hriechy a predovšetkým hriech neviery v Božieho syna, ich pred Bohom robia vinnými, že pre človeka spravodlivosť je možná a potrebná a že tí, ktorí sa nepodriaďujú pôsobeniu Svätého Ducha, budú stáť pred Božím súdom.

Snahe Svätého Ducha priniesť usvedčenie je možné odolávať a odmietat ho (Sk 7:51). Ak sa však Svätý Duch stiahne, nie je žiadna možnosť pokánia alebo odpustenia, pretože chýba usvedčenie, chýba pocit viny.

Duch tiež svedčí o Kristovi a usvedčuje nás v pravde: „*... Ale keď príde Tešiteľ, ktorého vám ja pošlem od Otca, toho Ducha pravdy, ktorý vychádza od Otca, ten bude svedčiť o mne*“ (Jn 15:26). Duch okrem vnútorného usvedčenia a svedectva o Kristovi tiež dosvedčuje a potvrdzuje Božie slovo.

Boží Duch veriaceho po obrátení neopúšťa (Jn 14:16). Väčšia poddanosť veriaceho vedie k väčšej spolupráci a dôvernosti so Svätým Duchom. Duch pôsobí tiež tak, že nám pomáha vyhýbať sa hrešeniu. Sme vinní hriechom nedbalosti (zanedbania) v tom, že nikto z nás dosť neuctieva Boha, dosť ho nemiluje a dosť mu neslúži a to bez ohľadu na skutočnosť, že z času na čas spáchame nejaký iný hriech. Preto môžeme hovoriť o „celoživotnom procese, ktorým sa jeho (t.j. Božia) svätosť stáva v našom živote skutočnou“.

Duch si používa veriacich, aby boli nápomocní v diele posvätenia. To je oveľa viac, než len požiadavka na našu neustálu spoluprácu pri procese nášho posvätenia vo veciach ako odolávať pokušeniu k hriechu (2. Kor 6:16-7:1; Zj 22:11). Znamená to napomáhať k posväteniu druhých.

V histórii cirkvi učenie o kresťanskej svätosti sa často sústreďovalo na jednotlivcov, na „svätého muža“, alebo na „svätú ženu“. Pritom sa zabúdalo na „svätý ľud“ alebo „svätú cirkev“. Raná cirkev videla kresťanský život a kresťanské posvätenie v kontexte (na pozadí) milujúceho, starostlivého spoločenstva. Svedčia o tom listy apoštolov, kde výzvy k svätému životu sú v množnom čísle (Rim 6:1-23, Gal 5:13 - 6:10, Ef 4:17 - 6:18). Nemalo by to byť nesprávne pochopené, lebo Boh s nami jedná ako s jednotlivcami. Tento kolektívny pohľad na Boží ľud ukazuje cestu ku kresťanskej rozumnosti, realizmu a celistvosti.

Svätý Duch dáva veriacemu spoločenstvo s ostatnými veriacimi (Flp 2:1). V rámci tohto spoločenstva nás Boh vyzýva k tomu, aby sme sa navzájom konfrontovali vo veciach hriechu (Mt 18), navzájom sa povzbudzovali (Žd 10:24), navzájom sa milovali (Rim 13:8), navzájom sa o seba starali (1. Kor 12:25-26).

Kresťan je povolaný, aby bojoval proti hriechu. Aj keď sú situácie, že sa nám zdá, že všetko je proti nám, aj tak sme povinní držať si svoje presvedčenie, svoju vieru a postaviť sa (bojovať) proti svetu

(jeho spôsobom), telu a hriechu. Kresťan vie, že utrpenia tohto veku a súčasná situácia nebudú donekonečna pokračovať. Sme určení, aby sme boli „ako On“. Toto dielo v nás Svätý Duch dokoná, keď sa znova vráti Kristus (1. Jan 3:2). Ten, kto začal dobré dielo v nás, sľúbil, že ho aj dokončí v deň príchodu Ježiša Krista (Flp 1:6). Do tej doby je ale našou úlohou sa (za pomoci a pod vplyvom Svätého Ducha) očisťovať (1. Jan 3:2-3).

Farizeus mal súbor zákonov, ktorý mu hovoril, ako uplatňovať mojžišovský zákon vo svojom živote a ktorý mu predpisoval chovanie za každej situácie. To ho chránilo pred nakazením sa nečistotou. Veriaci má Svätého Ducha, ktorý robí to isté. Ukazuje mu, ako jednať, aby bolo možné vyhnúť sa hriechu za každých okolností (Rim 8:6-10). Z rovnakého dôvodu otvára Duch veriaceму Božie slovo (1. Kor 2:9-16) a často mu pripomína, čo hovoril Pán Ježiš (Jn 14:16). Takto teda Duch pomáha, aby sa spravodlivosť veriaceho stávala skutočnou, reálnou, viditeľnou.

Toto je perspektíva kresťana. Toto je naša perspektíva - perspektíva Božieho ľudu. Je to ako očakávanie svitania po tmavej noci. Práve táto perspektíva je pohnútkou, aby sme pracovali na posvätení v milosti a v moci Svätého Ducha až po ten deň, ktorý má prísť, kedy Boží ľud bude predstavený ako nepoškvrnená nevesta svojmu nebeskému ženíchovi (Ef 5:26-27, Zj 19:7-9).